

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

UREDNIŠTVO IN UPRAVA trg GOLDONI 1, I. NAD.
Telefoni: Uredništvo 93-806 in 93-808 — Uprava 93-807

Rokopisi se ne vračajo.
OGLASI pri Upravi od 8.30 do 12 in od 15 do 18 - Tel. 93-807
CENE OGLASOV: Za vsak mm. vrstica v širini enega stolpca:
trgovski 40 litr, finančni in pravni 60 litr, ostale 70 litr.

NAROCNINA
Cena A: mesečna 240, četrtletna 700, polletna 1300, letošnja 2400
B: 144, 414, 792, 1440, 2160, 2880, 3600, 4320, 5040, 5760, 6480, 7200, 7920, 8640, 9360, 10080, 10800, 11520, 12240, 12960, 13680, 14400, 15120, 15840, 16560, 17280, 18000, 18720, 19440, 20160, 20880, 21600, 22320, 23040, 23760, 24480, 25200, 25920, 26640, 27360, 28080, 28800, 29520, 30240, 30960, 31680, 32400, 33120, 33840, 34560, 35280, 36000, 36720, 37440, 38160, 38880, 39600, 40320, 41040, 41760, 42480, 43200, 43920, 44640, 45360, 46080, 46800, 47520, 48240, 48960, 49680, 50400, 51120, 51840, 52560, 53280, 54000, 54720, 55440, 56160, 56880, 57600, 58320, 59040, 59760, 60480, 61200, 61920, 62640, 63360, 64080, 64800, 65520, 66240, 66960, 67680, 68400, 69120, 69840, 70560, 71280, 72000, 72720, 73440, 74160, 74880, 75600, 76320, 77040, 77760, 78480, 79200, 79920, 80640, 81360, 82080, 82800, 83520, 84240, 84960, 85680, 86400, 87120, 87840, 88560, 89280, 90000, 90720, 91440, 92160, 92880, 93600, 94320, 95040, 95760, 96480, 97200, 97920, 98640, 99360, 100080, 100800, 101520, 102240, 102960, 103680, 104400, 105120, 105840, 106560, 107280, 108000, 108720, 109440, 110160, 110880, 111600, 112320, 113040, 113760, 114480, 115200, 115920, 116640, 117360, 118080, 118800, 119520, 120240, 120960, 121680, 122400, 123120, 123840, 124560, 125280, 126000, 126720, 127440, 128160, 128880, 129600, 130320, 131040, 131760, 132480, 133200, 133920, 134640, 135360, 136080, 136800, 137520, 138240, 138960, 139680, 140400, 141120, 141840, 142560, 143280, 144000, 144720, 145440, 146160, 146880, 147600, 148320, 149040, 149760, 150480, 151200, 151920, 152640, 153360, 154080, 154800, 155520, 156240, 156960, 157680, 158400, 159120, 159840, 160560, 161280, 162000, 162720, 163440, 164160, 164880, 165600, 166320, 167040, 167760, 168480, 169200, 169920, 170640, 171360, 172080, 172800, 173520, 174240, 174960, 175680, 176400, 177120, 177840, 178560, 179280, 180000, 180720, 181440, 182160, 182880, 183600, 184320, 185040, 185760, 186480, 187200, 187920, 188640, 189360, 190080, 190800, 191520, 192240, 192960, 193680, 194400, 195120, 195840, 196560, 197280, 198000, 198720, 199440, 200160, 200880, 201600, 202320, 203040, 203760, 204480, 205200, 205920, 206640, 207360, 208080, 208800, 209520, 210240, 210960, 211680, 212400, 213120, 213840, 214560, 215280, 216000, 216720, 217440, 218160, 218880, 219600, 220320, 221040, 221760, 222480, 223200, 223920, 224640, 225360, 226080, 226800, 227520, 228240, 228960, 229680, 230400, 231120, 231840, 232560, 233280, 234000, 234720, 235440, 236160, 236880, 237600, 238320, 239040, 239760, 240480, 241200, 241920, 242640, 243360, 244080, 244800, 245520, 246240, 246960, 247680, 248400, 249120, 249840, 250560, 251280, 252000, 252720, 253440, 254160, 254880, 255600, 256320, 257040, 257760, 258480, 259200, 259920, 260640, 261360, 262080, 262800, 263520, 264240, 264960, 265680, 266400, 267120, 267840, 268560, 269280, 270000, 270720, 271440, 272160, 272880, 273600, 274320, 275040, 275760, 276480, 277200, 277920, 278640, 279360, 280080, 280800, 281520, 282240, 282960, 283680, 284400, 285120, 285840, 286560, 287280, 288000, 288720, 289440, 290160, 290880, 291600, 292320, 293040, 293760, 294480, 295200, 295920, 296640, 297360, 298080, 298800, 299520, 300240, 300960, 301680, 302400, 303120, 303840, 304560, 305280, 306000, 306720, 307440, 308160, 308880, 309600, 310320, 311040, 311760, 312480, 313200, 313920, 314640, 315360, 316080, 316800, 317520, 318240, 318960, 319680, 320400, 321120, 321840, 322560, 323280, 324000, 324720, 325440, 326160, 326880, 327600, 328320, 329040, 329760, 330480, 331200, 331920, 332640, 333360, 334080, 334800, 335520, 336240, 336960, 337680, 338400, 339120, 339840, 340560, 341280, 342000, 342720, 343440, 344160, 344880, 345600, 346320, 347040, 347760, 348480, 349200, 349920, 350640, 351360, 352080, 352800, 353520, 354240, 354960, 355680, 356400, 357120, 357840, 358560, 359280, 360000, 360720, 361440, 362160, 362880, 363600, 364320, 365040, 365760, 366480, 367200, 367920, 368640, 369360, 370080, 370800, 371520, 372240, 372960, 373680, 374400, 375120, 375840, 376560, 377280, 378000, 378720, 379440, 380160, 380880, 381600, 382320, 383040, 383760, 384480, 385200, 385920, 386640, 387360, 388080, 388800, 389520, 390240, 390960, 391680, 392400, 393120, 393840, 394560, 395280, 396000, 396720, 397440, 398160, 398880, 399600, 400320, 401040, 401760, 402480, 403200, 403920, 404640, 405360, 406080, 406800, 407520, 408240, 408960, 409680, 410400, 411120, 411840, 412560, 413280, 414000, 414720, 415440, 416160, 416880, 417600, 418320, 419040, 419760, 420480, 421200, 421920, 422640, 423360, 424080, 424800, 425520, 426240, 426960, 427680, 428400, 429120, 429840, 430560, 431280, 432000, 432720, 433440, 434160, 434880, 435600, 436320, 437040, 437760, 438480, 439200, 439920, 440640, 441360, 442080, 442800, 443520, 444240, 444960, 445680, 446400, 447120, 447840, 448560, 449280, 450000, 450720, 451440, 452160, 452880, 453600, 454320, 455040, 455760, 456480, 457200, 457920, 458640, 459360, 460080, 460800, 461520, 462240, 462960, 463680, 464400, 465120, 465840, 466560, 467280, 468000, 468720, 469440, 470160, 470880, 471600, 472320, 473040, 473760, 474480, 475200, 475920, 476640, 477360, 478080, 478800, 479520, 480240, 480960, 481680, 482400, 483120, 483840, 484560, 485280, 486000, 486720, 487440, 488160, 488880, 489600, 490320, 491040, 491760, 492480, 493200, 493920, 494640, 495360, 496080, 496800, 497520, 498240, 498960, 499680, 500400, 501120, 501840, 502560, 503280, 504000, 504720, 505440, 506160, 506880, 507600, 508320, 509040, 509760, 510480, 511200, 511920, 512640, 513360, 514080, 514800, 515520, 516240, 516960, 517680, 518400, 519120, 519840, 520560, 521280, 522000, 522720, 523440, 524160, 524880, 525600, 526320, 527040, 527760, 528480, 529200, 529920, 530640, 531360, 532080, 532800, 533520, 534240, 534960, 535680, 536400, 537120, 537840, 538560, 539280, 540000, 540720, 541440, 542160, 542880, 543600, 544320, 545040, 545760, 546480, 547200, 547920, 548640, 549360, 550080, 550800, 551520, 552240, 552960, 553680, 554400, 555120, 555840, 556560, 557280, 558000, 558720, 559440, 560160, 560880, 561600, 562320, 563040, 563760, 564480, 565200, 565920, 566640, 567360, 568080, 568800, 569520, 570240, 570960, 571680, 572400, 573120, 573840, 574560, 575280, 576000, 576720, 577440, 578160, 578880, 579600, 580320, 581040, 581760, 582480, 583200, 583920, 584640, 585360, 586080, 586800, 587520, 588240, 588960, 589680, 590400, 591120, 591840, 592560, 593280, 594000, 594720, 595440, 596160, 596880, 597600, 598320, 599040, 599760, 600480, 601200, 601920, 602640, 603360, 604080, 604800, 605520, 606240, 606960, 607680, 608400, 609120, 609840, 610560, 611280, 612000, 612720, 613440, 614160, 614880, 615600, 616320, 617040, 617760, 618480, 619200, 619920, 620640, 621360, 622080, 622800, 623520, 624240, 624960, 625680, 626400, 627120, 627840, 628560, 629280, 630000, 630720, 631440, 632160, 632880, 633600, 634320, 635040, 635760, 636480, 637200, 637920, 638640, 639360, 640080, 640800, 641520, 642240, 642960, 643680, 644400, 645120, 645840, 646560, 647280, 648000, 648720, 649440, 650160, 650880, 651600, 652320, 653040, 653760, 654480, 655200, 655920, 656640, 657360, 658080, 658800, 659520, 660240, 660960, 661680, 662400, 663120, 663840, 664560, 665280, 666000, 666720, 667440, 668160, 668880, 669600, 670320, 671040, 671760, 672480, 673200, 673920, 674640, 675360, 676080, 676800, 677520, 678240, 678960, 679680, 680400, 681120, 681840, 682560, 683280, 684000, 684720, 685440, 686160, 686880, 687600, 688320, 689040, 689760, 690480, 691200, 691920, 692640, 693360, 694080, 694800, 695520, 696240, 696960, 697680, 698400, 699120, 699840, 700560, 701280, 702000, 702720, 703440, 704160, 704880, 705600, 706320, 707040, 707760, 708480, 709200, 709920, 710640, 711360, 712080, 712800, 713520, 714240, 714960, 715680, 716400, 717120, 717840, 718560, 719280, 720000, 720720, 721440, 722160, 722880, 723600, 724320, 725040, 725760, 726480, 727200, 727920, 728640, 729360, 730080, 730800, 731520, 732240, 732960, 733680, 734400, 735120, 735840, 736560, 737280, 738000, 738720, 739440, 740160, 740880, 741600, 742320, 743040, 743760, 744480, 745200, 745920, 746640, 747360, 748080, 748800, 749520, 750240, 750960, 751680, 752400, 753120, 753840, 754560, 755280, 756000, 756720, 757440, 758160, 758880, 759600, 760320, 761040, 761760, 762480, 763200, 763920, 764640, 765360, 766080, 766800, 767520, 768240, 768960, 769680, 770400, 771120, 771840, 772560, 773280, 774000, 774720, 775440, 776160, 776880, 777600, 778320, 779040, 779760, 780480, 781200, 781920, 782640, 783360, 784080, 784800, 785520, 786240, 786960, 787680, 788400, 789120, 789840, 790560, 791280, 792000, 792720, 793440, 794160, 794880, 795600, 796320, 797040, 797760, 798480, 799200, 799920, 800640, 801360, 802080, 802800, 803520, 804240, 804960, 805680, 806400, 807120, 807840, 808560, 809280, 810000, 810720, 811440, 812160, 812880, 813600, 814320, 815040, 815760, 816480, 817200, 817920, 818640, 819360, 820080, 820800, 821520, 822240, 822960, 823680, 824400, 825120, 825840, 826560, 827280, 828000, 828720, 829440, 830160, 830880, 831600, 832320, 833040, 833760, 834480, 835200, 835920, 836640, 837360, 838080, 838800, 839520, 840240, 840960, 841680, 842400, 843120, 843840, 844560, 845280, 846000, 846720, 847440, 848160, 848880, 849600, 850320, 851040, 851760, 852480, 853200, 853920, 854640, 855360, 856080, 856800, 857520, 858240, 858960, 859680, 860400, 861120, 861840, 862560, 863280, 864000, 864720, 865440, 866160, 866880, 867600, 868320, 869040, 869760, 870480, 871200, 871920, 872640, 873360, 874080, 874800, 875520, 876240, 876960, 877680, 878400, 879120, 879840, 880560, 881280, 882000, 882720, 883440, 884160, 884880, 885600, 886320, 887040, 887760, 888480, 889200, 889920, 890640, 891360, 892080, 892800, 893520, 894240, 894960, 895680, 896400, 897120, 897840, 898560, 899280, 900000, 900720, 901440, 902160, 902880, 903600, 904320, 905040, 905760, 906480, 907200, 907920, 908640, 909360, 910080, 910800, 911520, 912240, 912960, 913680, 914400, 915120, 915840, 916560, 917280, 918000, 918720, 919440, 920160, 920880, 921600, 922320, 923040, 923760, 924480, 925200, 925920, 926640, 927360, 928080, 928800, 929520, 930240, 930960, 931680, 932400, 933120, 933840, 934560, 935280, 936000, 936720, 937440, 938160, 938880, 939600, 940320, 941040, 941760, 942480, 943200, 943920, 944640, 945360, 946080, 946800, 947520, 948240, 948960, 949680, 950400, 951120, 951840, 952560, 953280, 954000, 954720, 955440, 956160, 956880, 957600, 958320, 959040, 959760, 960480, 961200, 961920, 962640, 963360, 964080, 964800, 965520, 966240, 966960, 967680, 968400, 969120, 969840, 970560, 971280, 972000, 972720, 973440, 974160, 974880, 975600, 976320, 977040, 977760, 978480, 979200, 979920, 980640, 981360, 982080, 982800, 983520, 984240, 984960, 985680, 986400, 987120, 987840, 988560, 989280, 990000, 990720, 991440, 992160, 992880, 993600, 994320, 995040, 995760, 996480, 997200, 997920, 998640, 999360, 1000080, 1000800, 1001520, 1002240, 1002960, 1003680, 1004400, 1005120, 1005840, 1006560, 1007280, 1008000, 1008720, 1009440, 1010160, 1010880, 1011600, 1012320, 1013040, 1013760, 1014480, 1015200, 1015920, 1016640, 1017360, 1018080, 1018800, 1019520, 1020240, 1020960, 1021680, 1022400, 1023120, 1023840, 1024560, 1025280, 1026000, 1026720, 1027440, 1028160, 1028880, 1029600, 1030320, 1031040, 1031760, 1032480, 1033200, 1033920, 1034640, 1035360, 1036080, 1036800, 1037520, 1038240, 1038960, 1039680, 1040400, 1041120, 1041840, 1042560, 1043280, 1044000, 1044720, 1045440, 1046160, 1046880, 1047600, 1048320, 1049040, 1049760, 1050480, 1051200, 1051920, 1052640, 1053360, 1054080, 1054800, 1055520, 1056240, 1056960, 1057680, 1058400, 1059120, 1059840, 1060560, 1061280, 1062000, 1062720, 1063440, 1064160, 1064880, 1065600, 1066320, 1067040, 1067760, 1068480, 1069200, 1069920, 1070640, 1071360, 1072080, 1072800, 1073520, 1074240, 1074960, 1075680, 1076400, 1077120, 10

„L' Emancipazione“
in slovenske šole

„L' Emancipazione“, uradnik list italijanske akcijske republikanske stranke v Trstu, je objavila dne 19. oktobra t. l. članek z naslovom „Trosenje učiteljskih moči za slovenske šole“, v katerem prinaša statistične podatke o številu učencev in učiteljev na slovenskih šolah v Dolni in Nabrežini. Pisec članka ugotavlja, da je v Dolini 12 razredov s 54 učenci in 12 učitelji, v Nabrežini pa 10 razredov z 90 učenci in 10 učitelji, ter se seveda sprašuje, kako je to mogoče, da pride na 4 ali 5 učencev en učitelj, in nadaljuje: Tu se praktično vidi, kako šolski oddelek umetno nastavlja na slovenske šole prebrano število učiteljev, ki seveda ogromno stanejo. Razumljivo je, nadležno, da gre za učitelje, ki so prišli iz Ljubljane ali pa iz ostalih slovenskih šol, objektivno poročilo zaključuje z besedami: „To je dedščina, ki nam jo je zapustil kar. Simoni. Kdaj se bo nehalo to nepotrebno trošenje denarja?“

Ti podatki gotovo niso prilični v roke uredniku časopisa „L' Emancipazione“, marveč je jasno, da ima uredništvo tezne zveze z vsim šolskim nadzorstvom G. Rubini pa ima najbrže poleg zveze še posebno dovoljenje za to, da smejo njegovi uradniki nestransko stali na oči nekaterim „domoljubnim“ časopisom.

Ker pa „Emancipazione“ vendarle ni mogla mimo dejstva, da je v Nabrežini in Dolni mnogo več slovenskih otrok in ker ti podatki ne ustrezajo resnici, je, kot kaže, na pritisk višjega šolskega nadzorstva objavila dne 9. t. m. nekak „opporočilo“. Vendar pa niče, ki je še tako pameten ne more z lahkoto blebetanja razumeti, kaj bi nam hoteli gospodje povedati in v čem je popravek njihovega prejšnjega pisanja. Takole razumemo oni vprašanje slovenskih šol in objektivnost poročanja: „Zvesti Mazzinijevim načelom narodnostnih pravice in v zvezi s statističnimi podatki, ki smo jih priobčili v našem listu 19. oktobra t. l., ugotavljamo, da se število tamajšnje največje slovenske učiteljske na slovenskih šolah v Dolni in Nabrežini nanaša ne samo na prve, marveč tudi na ostale razrede (1). To, tako resnično in ljubo.

Vendar se nam zdí, čudno, da si „Emancipazione“, ki se s tako verno zanima za stanje na naših slovenskih šolah in nam more postreči celo z števili, podatki, ne najde niti besedice za to, da bi govorila o stanju na italijanskih šolah, (ki n) najbolj rožnate in kjer je število učiteljev neprimerljivo večje kot bi to zahtevalo italijanska t. m. potreba glede na število slovenskih otrok, da je bilo na neki italijanski šoli v podzvezju na 22 razredov kar 34 učiteljev in da je tudi letonje leto na nekaterih šolah v mestu celo do 8 nadstevnih učiteljev. Poleg tega gospod urednik tudi gotovo ve, da je šolskim kuhinjam dodeljenih nad 100 učiteljev na raznih šolah, ki imajo edino nameno in da nadzorujejo otroke pri razdeljevanju hrane, kar traja približno pol ure. Zato dobivajo ti evrogizirani naše mladine poleg „emancipacije“ plače še kosilo.

Ker pa se že „Emancipazione“ briga tudi za finančno vprašanje in ker ima pri šolskih oblasteh dobre zveze bi nedvomno lahko „vplivala“ na to, da bi se prav z odpusti tih nadstevnih učiteljev v marsčem izboljšalo tudi to vprašanje, ter bi, lahko šolska oblast porabila ta denar v bolj koristne namene. Če bi se pa „Emancipazione“ brigala za vsa ta vprašanja, ne bi bilo dovolj prostora za razne fraze in šovinistično gonjo, ki jo vodi v svojem časopisu, čeprav pod plaščem Mazzinijanske doktrine.

Italijanskemu splošnemu združenju dela

RIM
Delavci Strojne tovarne Sv. Andreja izražajo svojo solidarnost z italijanskimi delavci v borbi proti fašizmu.

Smrt fašizmu — svoboda narodov!
Delavci Strojne tovarne Sv. Andreja — Trst.
(Sledijo podpisali)

FIZKULTURA

Obeta se ostra borba za točke

Ali si bodo znali Tovarna strojev, Škedenj, Magdalena in Sv. Ana priboriti zmago?

Ce pregledamo lestvico, vidimo drug poleg drugega velike nasega nogometnega prvenstva. Se sedaj se pričenja borba za čim večjo število točk. Bodo li sposobni obratovati, se na slavi danasnega dne?

Tovarna strojev bo prav gotovo prinesla v Trst 2 dragoceni točki, vendar ekipa Umaga je zmožna pripraviti razočaranje raznim D-vom itd.; Škedenj bo moral v P-ran in sicer kar z groko v berjavcih. Kljub temu da je Pirag podoben Toy-strojev, ga ne smemo podcenjevati; zatorej Škedenj in v njem Brani, Puri, Sanci in tovariši: „Kostanj je v roci“ toda očišči zmage je tem večji, čim močnejši in resnejši je nasprotnik.

Največje zanimanje dneva bo na vsak način pri tekmi Sv. Ana-Magdalena. Zmago je kaj težko prisideti, prvenstvo ali drugemu, ker mislimo, da bo edino neodločen izid odgovarjal dejanskemu stanju. O-stane še Rojan, Lj. Ponzana, Dreher, Montebello ter Nabrežina, ki so na vrsti, če bodo igrali z drugimi v sredo, da okusijo opojno slast zmage; toda pomnil je treba, da je žoga okrogla.

Kar se t. e. okroglega nogometnega prvenstva pa je težko prisojiti zmago temu ali onemu klubu, vendar bodo Vesna, Pirag, Dreher, Sv. Marko in ostali dali vsega sebe v borbo za točko. Lj. Sv. Vid in Aquila, ki sta bila naknadno vključena v prvenstvo, pa bodo pravi pokazala svojo sposobnost. Morda skrivata v se-

TRŽAŠKI DNEVNIK

Proglas Zveze tržaskih visokošolcev
Zahtevamo ustanovitev stolice za slavistiko

Tesnejša povezava z ljudstvom - Italijanska kultura naj se osvobodí nacionalnega šovinizma - Proti povišanju univerzitetnih taks - Univerza naj bo plodno središče napredne znanosti in kulture

Visokošolci in visokošolke!

Proslavimo mednarodni dijaški dan 17. novembra, obletnico junaškega upora pravih visokošolcev proti nacizmu. Okrepimo naše vezi z Mednarodno dijaško zvezo in z dijaški vsega sveta. Borimo se proti imperializmu, ki grozi s pripravo na tretjo vojno in uničenjem svobode, znanosti in kulture.

Zalno srečnostjo počastimo junaško smrt Jana Opietala in njegovih tovarišev, žrtve tržaskih visokošolcev in vseh padlih v osvobodilni vojni.

Izrazimo našo solidarnost dijakom Grčije, Španije, kolonij in polkolonij, ki se borijo proti fašizmu in imperializmu.

Proslavimo ta dan v še tesnejši povezavi z našim ljudstvom. Poglejmo in razširjamo in bratstvo med slovenskimi in italijanskimi dijaški, da se bomo uspešno upirali imperialističnim načrtom in napravili našo univerzo, kjer se kajlo novi voditelji STO-ja, za jedro središče kulture in znanosti.

Visokošolci in visokošolke!

Udeležimo se volitev v naš predstavniški organ in tako pokažemo našo zrelost in sposobnost pri reševanju važnih visokošolskih problemov. Oddajmo svoj glas demokratični ustanovi in podpiramo ter kontroliramo delo naših predstavnikov, kajti, le tako bo naš predstavniški organ pravi nosilec težnj po obnovi visokošolskega življenja.

Prižadevajmo se, da bo glede visokošolskih taks uveden popravek: o-nalni progresivni sistem na dohodke in s tem omogočimo dostop na univerzo vsem tistim sposobnim dijakom, ki jim gospodarske prilike tega ne dopuščajo.

Bodimo inicijatorji za: poglabitev teoretičnega in praktičnega študija na tehničnih in znanstvenih fakultetah;

izboljšanje humanističnih fakultet ter za nov duh italijanske kulture, za katere se mora izločiti nacionalistični šovinizem, ki je dedščina fašizma, sovražnika vsake nacionalne vrednosti;

poučevanje teorij in ideologij, ki jih je fašizem zaradi falsificiranja zgodovine, filozofije, gospodarstva, literature in umetnosti izločil iz učenih načrtov ter s tem preprečil, da bi se razvijali.

Prizivna razprava proti Lonjercem

Zopet bo v sodni dvorani razprava proti Lonjercem, ki je letos spomladaj vzbudila ogromen odmev v javnosti. Tedaj so reakcionarni in imperialistični krogi, ki skušajo kaliti mir, hoteli s to razpravo blatiiti osvobodilno borbo našega naroda. Jutri bo senat za izredne prizive pri apelacijskem sodišču obravnaval priziv proti razsodbi porotnega sodišča. Priziv proti previsoki kazni, ki jo je izrekel za ta primer nekompetentno sodišče, je vložila obkramba. Nasprotno pa je državni toilelec dr. Pellerito vložil priziv zaradi tega, ker je po njegovem mnenju sodišče izrekel premalo kazni. On je namreč tedaj zahteval za Pertota, Ferlugo, Marušiča, Čoka in Udovičja dosmrtno robijo. Za Vevera za Glavinu 18 let in Gregorčiča 7 let ječe. Sodišče je pa Glavinu, Udovičja in Gregorčiča oprostilo. Anesthijo pa je podelilo Čoku. Sodišče bo verjetno obravnavalo priziv nekaj dni.

Obletnica pokolja praških dijakov na univerzi

Zveza tržaskih visokošolcev je kot članica Mednarodne dijaške zveze praznovala Visokošolske zvezi in Trubnatu, da bi praznovali mednarodni dijaški dan 17. novembra, obletnico pokolja praških dijakov in obletnico, ko so nacisti zaprli praško univerzo. Program praznovanja je naslednji: Zalna evančelja na univerzi, obisk tovaršev, ki so padli v boju proti fašizmu, predstava, ki jo bodo pripravili študenti, koncert, ki ga bodo pripravili študenti, koncert, ki ga bodo pripravili študenti, koncert, ki ga bodo pripravili študenti.

Plačevanje uslužbenskega davka v istrskem okrožju

Ta davek so dolžni plačevati delavci, nameščenci ter ostali uslužbenci, od njihovega mesečnega kosmatega zaslužka in vsakega delovnega razmerja. Davek se odmerja po lestvici člena 5 Odloka o neposrednih davkih za področje Istrskega okrožja. Ljudskega odbora ter ga je odvzeti mesečno do 15. prihodnjega meseca odkadu za finančne pri OLO v Kopru ali pristojnim davčnim uradom v Izoli in Piranu. Delodajalci, ki so dolžni davek odtegniti od plač nameščenim, morajo mesečno sestaviti seznam v dveh izvodih z navedbo imena posameznega uslužbenca, višino dnevnice, tedenskega otonnega plačila za odprajočim davkom po gornj omenjeni lestvici.

Družina Franca Kodriča iz Sv. Ane (Trst)

je postala ustanovni član Dijaške matice z vplačilom ustanovnine v znesku 10.000 lir.

Odkritje spomenika padlim za svobodo

Danes 16. t. m. ob 14. uri to v Sv. Križu pri Trstu odkritje spomenika padlim za svobodo.

Govorila bosta tovariš Gombač in tovariš Petronio.

Zveza primorskih partizanov vabi demokratično ljudstvo bližnjih vasi in mesta k udeležitvi.

„Argument“, ki ga je spravil v zapor

Krivci Franc in Jurisjevi Ana sta stanovala v ul. Pietà, Čeprav sta bila enake starosti, po 57 let, vendar so v svojih nazorih in nakanah ništa strinjala in je med njima večkrat prišlo do sporov.

V petek zvečer se je vrnil Krivci precej pozno domov in povrnu vsakega je bil še malce „okrogel“. Z Jurisjevo sta se začela „govorjati“ in njun pogovor je postal vedno bolj živahen. Končno se je Krivci odločil, da bi našel kakšno bolj prečiščeno sredstvo, kakor pa so bile njegove besede. Pogled mu je padel na nočno oasedo pod posteljo in ta se mu je zdela najbolj učinkovito sredstvo, s katerim bi lahko prečisti svojo družino.

Zaradi poroke tolmata sodbda odgodena

Z obžalno več kot polurno zamudo se je večer jutraj začela sodna razprava proti gradbenikom, ki bi se morala končati s sodbdo. Toda s predsednikom se je prikazal nov tolmak, ki je povedal, da bo nadomestoval dosejanega tolmaka, ki se je večer jutraj poročil. Takoj po uvodnih besedah je sodišče prekinilo razpravo za pet minut, da si počije boljšega tolmaka, ki se nato res prikazal, toda tudi ta je sporočil, da sodišče nima na razpolago sposobnih sodnih tolmakov. Zato je bila razprava odgodena na ponedeljek jutraj. Tako so jo ob-

V divanu so našli denar

Pretekli četrtek zvečer so tatovi obiskali stanovanje Marije Ivana v ul. Grose 20. S ponarejenimi ključki so odprli vrtna vrata in potem razbili šipo na oknu. Tako so si napravili prasto pot skozi okno v stanovanje, kjr tisti čas, med 18. in 20. uro, ni bilo nikogar. Tatovi so odnesli radioprijemnik, več kovin perila in nekaj dragocenosti. Ukradeno blago cenijo vredno približno 150 tisoč lir.

Brivca so obrili

V noč od 13. do 14. t. m. so tatovi vdrlí v brivnico Matijašja Sergija v ul. Mercato Vecchio 1. Pregledali so vse police in „rebrski“ predalec ter odnesli precej srebrnjak z diavari, brisače, čevlje, sopalce, škarje in britve. Ko se so uverili, da niso pustili ničesar kar bi bilo kolikorj vredno, so s plenom odšli. Matiašji, ki je bil takrat tako temeljito obrit, ima 150 tisoč lir škoda.

Vpričo je kradel

Ziglio Ezio, ki ima trgovino na Korzu 28, je javil policiji, da so mu v petek v dopoldanskih urah odnesli fotografski aparat Leica Russo, vreden 60 tisoč lir, ki je bil na prodajalni mizi pod steklenim pokrovom. Taj je izrazil trenutno nezadovoljstvo prodajalca in ga izmaknil izpod stekla. Tatvno so opazili šels, ko je bil neznan tat že daleč.

Strojica na ulici

Koščja Canova Mario je obvestil večer jutraj policijo, da je našel nekak oržja pri hiši št. 37 v ul. Giuliani. Takoj je odšla tja policijska izvidnica in res našla strojnico

Razorava proti Richardsonu.

Na razpravi proti majorju Richardsonu se je večer ves dan nadaljevalo zasliševanje pri. Polkovnika Pagnotta je večer izpraševal Richardsonov branilec o znamenju zabojku in o pogodbah s podjetji ter hotel dokazati, da je bila preiskava pristranska. Nadalje ga je izprašal o preiskavi in aretacijah. Nato ga je javni toilelec vprašal, koliko denarja je našel v omenjenem zabojku. Polk. Pagnotta je odgovoril, da je našel 27.529 dolarjev. Za njim je pričal neki major od ameriške policije, nato pa angleški kapitan Lister. Oba sta povedala, kako se je vršila preiskava.

Visokošolci in visokošolke!

Proslavimo 17. november v pravi intenzivnejši delo po obnovi univerze. Nadaljujmo delo Jana Opietala. Marka Eltimadja in visokošolcev vseh dežel, ki so padli v borbi za uničenje fašizma, v borbi za svobodno in demokratično življenje, za svetovni mir, za napredek kulture in znanosti.

Visokošolci in visokošolke!

Zivela zveza in bratstvo slovenskih in italijanskih dijakov, ter Zveza tržaskih visokošolcev ZTV! Zivela Mednarodna dijaška zveza!

Podelitev zastave ZPP Opčine

Na Opčinah bo mladina danes ob 15. uri podelila kraljevni Zvezi primorskih partizanov zastavo.

Prosneto društvo „Višava“

s Konkonela ima danes ob 16.30 kolenca prireditve s godovanjem pevskega zbora z Vrdele. Sedi prisa zabava.

Prosneto društvo „F. Marušič“

iz Rocola uprizeri pri „Locusu“ danes 16. novembra 1947 ob 17. uri Lupošovo trodeljanko: „Glavni dobitke. To prireditvi Martinovaz s srečolovom in druge presenečenja. Vabljeni vsi. K Locusu vozi avtobus L.

KINO OB MORJU, 14.30: „Nesrečnice“

ROSETTI, 15.00: „Gospa Mipivve“, Gree Garson in W. Pigeon. FENICE, 14.30: „Nocelj in vsako noč“, Barvni film. R. Hayworth. FILODRAMMATICO, 14.00: „Most v Vatterloous“, V. Leigh in R. Taylor.

GARIBALDI, 14.00: „Srebrne drslike“, Belita.

CENTRALE, 14.00: „Vražja gonolola“, E. Spalla.

IDEALE, 14.30: „40 tisoč jezdcecev“, G. Taylor in B. Briant.

MASSIMO, 14.00: „Ub žnik v trkal na vrata“, J. Arthur, G. Grant in R. Colman.

RADIO, 14.00: „Pekel v pušavi“, G. Tierney in Georg Sanders.

ARMONIA, 13.30: „Ljubave na poskus“, C. Boyer, M. Sullivan.

MARCONI, 14.30: „Odkar si odšla“, C. Colbert, S. Temple.

BELVEDERE, 14.00: „Junaški otčani“.

KINO V NABREZINI, Danes in jutri: „Usodnost“.

MALI OGLASI

MODERNO KUHINJSKO OPREMO, masivno izdelano, prodam. Redka prilika, Trst, ul. Ceretto 16 desno, Barkovlje.

CEVLJARSKI SIVALNI STROJ kupim. Poručbe na upravo „Primorskega dnevnika“ pod „Stroj“.

STEDILNIKE in patente peči na jedrno in drva prodajamo po ugodnih cenah. Delavnica ul. Corridoni 21.

PISARNISKO ZACETNICO sprejem trgovsko podjetje v Trstu, P. nudiše pod „Nastop takoj“.

ZIVINOREJCI dobijo, prvovrstno krmno za krave mlekarice v ulici Fabio Filzi 15 (konzorcij).

Šivalni stroj „Singer“ in druge znamke, zajamčeno čobre, od 10.000 lir naprej prodam.

COSLOVICH — TRST, ULI MANZONI 4, skladišče.

Žago za rezanje hlodov vrste „Brenta Guillets“ s šestmetrskim ogrojem (vozilom), nova, ki je treba še dvigniti v tovarni, se prodaja po ugodnih pogojih. Sprejme se del plačila v leso

Informacije pri: ROMANO — SANTA CATERINA 11, TEL. 7663

JEEP z GUMAMI ali brez, v dobrem stanju, poceni prodam. — TRST, TEL. 94123.

MLADE PRAŠICE dobite pri SANDROTI na GRETI, ulica Bonanza št. 36

HIŠO V ŠKORKLJI prodam za 450.000 lir. Pojasnila: DOBRILA JOSIP, Trst, ul. Pavlana, gostilna „Conca d'oro“

P. BARTOLINI Korzo kraljice Margerite stev. 94 TURIN

ORTOPEDIČNO ZURAVLJENJE KILE BREZ OPERACIJE

izvrši klub njeni velikosti in ne da bi bilo treba prekiniti del najuspešnejše s posebnim aparatom ortoped P. BARTOLINI, ki je znaen je mnogo let v naši pokrajini. Vsi, ki so potrebni pomoči, bodisi stari, bodisi mladi, otroci ali odrasli, naj se z največjim zaupanjem obrnejo za nasel in pomoč za BARTOLINIJA, ki sprejema v GORICI: 20. novembra, Hotel Univeršita;

v TRZICU: 21. novembra, Hotel Moncalisio;

v TRSTU: v soboto 22. novembra ob 18. uri in v nedeljo 23. novembra ob 12. uri, Hotel Vanoli.

Začelo se je z likerji končalo pa s težkimi milijoni

Na razpravi proti majorju Richardsonu se je večer ves dan nadaljevalo zasliševanje pri. Polkovnika Pagnotta je večer izpraševal Richardsonov branilec o znamenju zabojku in o pogodbah s podjetji ter hotel dokazati, da je bila preiskava pristranska. Nadalje ga je izprašal o preiskavi in aretacijah. Nato ga je javni toilelec vprašal, koliko denarja je našel v omenjenem zabojku. Polk. Pagnotta je odgovoril, da je našel 27.529 dolarjev. Za njim je pričal neki major od ameriške policije, nato pa angleški kapitan Lister. Oba sta povedala, kako se je vršila preiskava.

Za njimi so prišle na vrsto civilne prce. Najprej so zaslišali gđ. Lenassi, uradnico pri podjetju Giungi. Ta je povedala, da je družina Giungi 18. februarja t. l. povabila na dom majorja Richardsona, ki je tedaj praznoval svoj rojstni dan. Ob tej priliki mu je podjetnik Giungi daroval zlato uro. Na vprašanje javnega toilca je Lenassijeva dejala, da to prav za prav ni bilo niti dar, temveč neke vrste spomenik (souvenir). Tedaj se je namirre v Trstu govorilo, da bo major Richardson odpotoval v Ameriko.

Pri tem je hotel branilec namigniti, da so takrat ravno pošli mirno pogodbo in da se je mislilo, da bo vojska kmalu odšla. Na branilecove vprašanje je Lenassijeva tudi dodala, da je tudi Richardsonova družina tu pa tam dala kakor darilce Giungijevi.

Na popoldanski razpravi je pričal urar, ki je prodal Giungiju ono uro. Uro je takoj spoznal in dejal: da mu je dal Giungi zanj 135.000 lir.

Po Lenassijevi je pričal oficir policije Weca, ki je prvi našel oni zabojček. Branilec ga je vprašal, če je morda kaj vzel iz sobe za časa preiskave, kar je oficir zanikal. Dejal je, da pa je silil praviati kasneje, da je tedaj zmanjkalo nekaj lir iz Richardsonove miznice. Branilec je na vsak način skušal omajati verodostojnost piče in ga ponovno vprašal, če so policaji ob preiskavi kaj vzei. Tedaj je oficir priznal, da so hoteli nekateri agentje piti iz steklenic, ki so bile v uradih, da pa jim polk. Pagnotta tega ni dovolil.

Končno so pripeljali trije policaji Riccija Angela, katerega zasliševanje se je zavleklo do konca razprave in se bo nadaljevalo tudi v ponedeljek. Javni toilelec je zelo natančno izpraševal, pri čemer ga je Richardsonov branilec večkrat prekinil in ugovarjal njegovim vprašanjem. Ricci je povedal, da je spoznal Richardsona že leta 1944. V Firencah, kjer mu je bil za tolmaka in soferja, nato je šel z njim v Turin in končno je prišel v Trst. Ze v Firencah in Turinu je spregledal vno in likerje v dar. Za majorjem Richardsonom sta se pogovarjala prvič o darovih decembra 1945. Te-

Delitev premoga in koka

Trgovinska in industrijska zbornica, ki se je sporazumela z ZVU, sporčata naslednje:

V zvezi s prejšnjimi sporčili o delitvi premoga in koka za kurjavo javljamo, da se delitev prične jutri 17. t. m. Premog, ki ga dela, je bituminozen s približno 50% prašino. Spričo njegovih posebnih lastnosti se v vročem ognju takoj zgosti. Zgostena snov dobro gori do konca, ne da bi padla pod mrežo. Polzkuži kurjave s tem kurivom so dali zadovoljive rezultate.

Zato priporočamo prebivalstvu, naj nima pri nakupu nikakih pred-sodkov in da ga kupi vsaj en obrok 25 kg, da ga tako praktično preizkuži in se bo znalo ravnati pri bodočih nakupih. Cena prodaje na drobno je naslednja: 1040 lir stot, koka 1800 lir.

Delitev premoga in koka

Trgovinska in industrijska zbornica, ki se je sporazumela z ZVU, sporčata naslednje:

V zvezi s prejšnjimi sporčili o delitvi premoga in koka za kurjavo javljamo, da se delitev prične jutri 17. t. m. Premog, ki ga dela, je bituminozen s približno 50% prašino. Spričo njegovih posebnih lastnosti se v vročem ognju takoj zgosti. Zgostena snov dobro gori do konca, ne da bi padla pod mrežo. Polzkuži kurjave s tem kurivom so dali zadovoljive rezultate.

Zato priporočamo prebivalstvu, naj nima pri nakupu nikakih pred-sodkov in da ga kupi vsaj en obrok 25 kg, da ga tako praktično preizkuži in se bo znalo ravnati pri bodočih nakupih. Cena prodaje na drobno je naslednja: 1040 lir stot, koka 1800 lir.

Delitev premoga in koka

Trgovinska in industrijska zbornica, ki se je sporazumela z ZVU, sporčata naslednje:

V zvezi s prejšnjimi sporčili o delitvi premoga in koka za kurjavo javljamo, da se delitev prične jutri 17. t. m. Premog, ki ga dela, je bituminozen s približno 50% prašino. Spričo njegovih posebnih lastnosti se v vročem ognju takoj zgosti. Zgostena snov dobro gori do konca, ne da bi padla pod mrežo. Polzkuži kurjave s tem kurivom so dali zadovoljive rezultate.

Zato priporočamo prebivalstvu, naj nima pri nakupu nikakih pred-sodkov in da ga kupi vsaj en obrok 25 kg, da ga tako praktično preizkuži in se bo znalo ravnati pri bodočih nakupih. Cena prodaje na drobno je naslednja: 1040 lir stot, koka 1800 lir.

Delitev premoga in koka

Trgovinska in industrijska zbornica, ki se je sporazumela z ZVU, sporčata naslednje:

V zvezi s prejšnjimi sporčili o delitvi premoga in koka za kurjavo javljamo, da se delitev prične jutri 17. t. m. Premog, ki ga dela, je bituminozen s približno 50% prašino. Spričo njegovih posebnih lastnosti se v vročem ognju takoj zgosti. Zgostena snov dobro gori do konca, ne da bi padla pod mrežo. Polzkuži kurjave s tem kurivom so dali zadovoljive rezultate.

Delitev premoga in koka

Trgovinska in industrijska zbornica, ki se je sporazumela z ZVU, sporčata naslednje:

V zvezi s prejšnjimi sporčili o delitvi premoga in koka za kurjavo javljamo, da se delitev prične jutri 17. t. m. Premog, ki ga dela, je bituminozen s približno 50% prašino. Spričo njegovih posebnih lastnosti se v vročem ognju takoj zgosti. Zgostena snov dobro gori do konca, ne da bi padla pod mrežo. Polzkuži kurjave s tem kurivom so dali zadovoljive rezultate.

Delitev premoga in koka

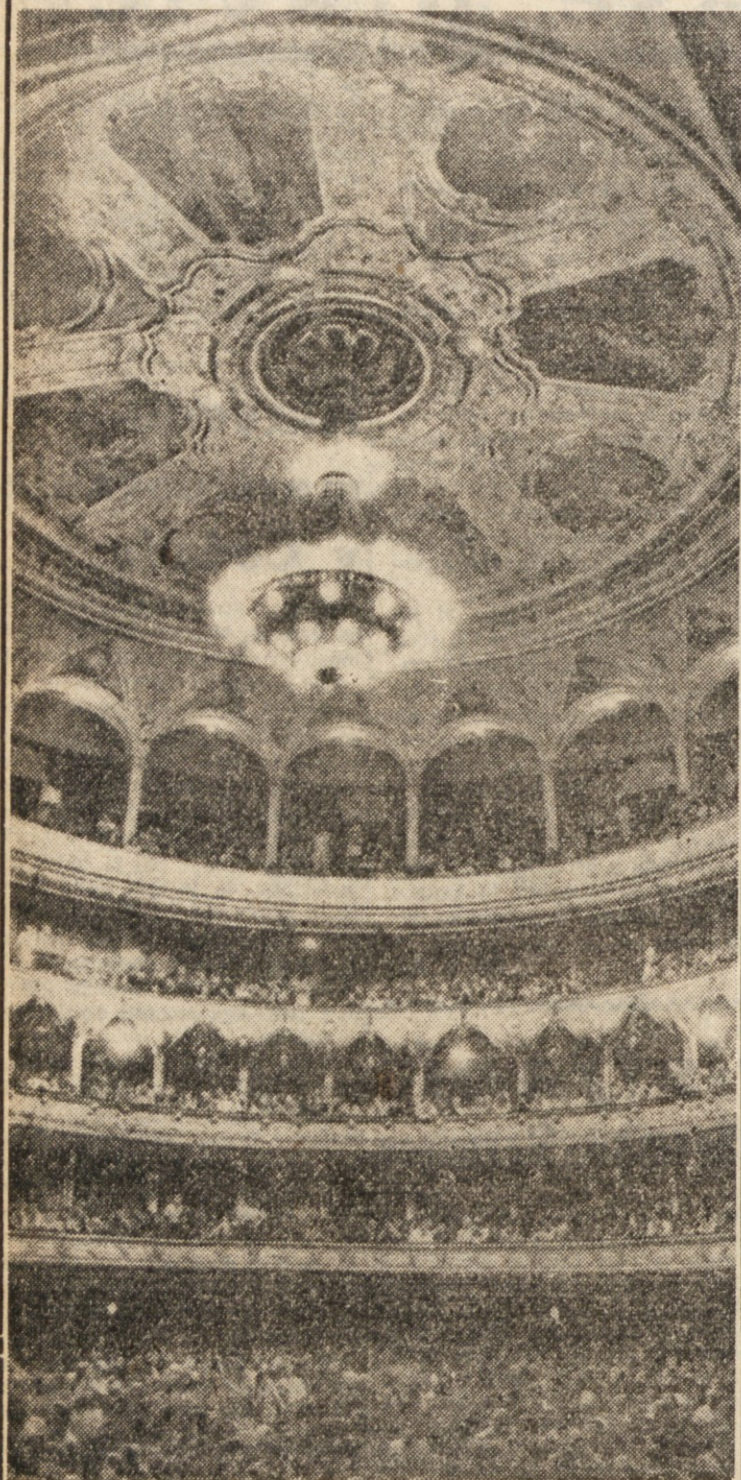
Trgovinska in industrijska zbornica, ki se je sporazumela z ZVU, sporčata naslednje:

V zvezi s prejšnjimi sporčili o delitvi premoga in koka za kurjavo javljamo, da se delitev prične jutri 17. t. m. Premog, ki ga dela, je bituminozen s približno 50% prašino. Spričo njegovih posebnih lastnosti se v vročem ognju takoj zgosti. Zgostena snov dobro gori do konca, ne da bi padla pod mrežo. Polzkuži kurjave s tem kurivom so dali zadovoljive rezultate.

Stalni statut STO=ja in naše pravice

Сторона 1

Pri obilici gledaliških dvoran v Trstu

ne more nihče, ki je kulturni ali vsaj pravi, da je, zahtevati, da naj po tolikih letih prisilnega kulturnega molka predložimo šele načrt za gradnjo našega gledališča!

FRAN LEVSTIK

(1831 - 1887)

SLOVENSKI PISATELJ, PESNIK
JEZIKOSLOVEC IN POLITIK

Danes je minilo 60 let, odkar je umrl v Ljubljani veliki borec za pravice zatiranega slovenskega naroda pisatelj, pesnik, jezikoslovec in politik — Franc Levstik.

V času, ko se je rodil (28. septembra 1837 v Retjah pri Velikih Laščah na Dolenjskem), slovenski jezik ni bil priznan niti v uradnih niti v šoli. Slovenski so govorili samo kmetje in ker je bil kmet takrat preziran in so ga smatrali za manj vrednega ter je bil v vsem odvisen od svojih gospodarjev graščakov, je gospoda zaničevala tudi njegov jezik ter ga nazivala jezik hlapcev.

Mladi Levstik pa je rad občeval s kmečkimi ljudstvom in ko je šel študirat v Ljubljano, ga je tudi tam najbolj zanimalo jezikoslovje in slovenski jezik. Ob koncu svojih ljubljanskih študijskih let je izdal drobno knjižico svojih pesmi, ki so bile prava senzacija za slovenske dijake, ki takrat razen Vodnika in Prešerna niso imeli drugih pesnikov.

V tej dobi se je začelo tudi kulturno in politično prebujanje Slovencev, ki so se začeli zbirati okrog Bleiweisovih »Novic« (1843), dokler niso v marcu revolucionirali leta 1848. Izvajali prve kulturne in politične pravice slovenskega ljudstva.

Po končanem študiju na Dunaju je bil Levstik v Opatovcu na Moravskem. Tam je stopil v samostan nemških vitezov. Sicer duhovniški poklic ni bil posebno prikladen za njegovo bojevitost in prav, vendar ga je sprejel, da bi lahko študiral dalje.

Medtem pa so njegovi domerški nasprotniki v Ljubljani, predvsem duhovščina, ki je hotela imeti monopol nad slovensko miselnostjo, prepovedala prodajo njegovih »Pisem«, ker da so nekatere med njimi baje pohujšljive. Po samostanskim predstojništvu v Opatovcu so zahtevali od mladega pesnika, da bi tudi on preklical in obsodil te svoje pe-

sme, češar pa Levstik ni hotel storiti in je rajši zapustil samostan.

Tako je bil ta spor odločilen za ves nadaljnji potek Levstikovega življenja in delovanja. Odslej je krenil odločno na pot neodvisnosti in borbe proti vsemu, kar je bilo nezdravega v slovenskem javnem življenju, kar mu prav gotovo ne bi bilo moglo, ako bi ostal v olovskega bogoslovja.

Na poti proti domu se je na Dunaju seznanil s slovenskim jezikoslovcem Franom Miklošičem in navezal stike z očetom srbskega književnega jezika in slovstva Vukom Karadžićem. Do leta 1861. je potem živel v domačih krajih in pri pesniški Vilharju na gradu Kalcu na Notranjskem.

V letih 1857-1858. je izdal tri zvezke: »Naprake slovenskega pisanja«, »Potovanje od Litije do Čateža« in »Martin Krpan«. S temi tremi spleti je postavil Levstik temelj naši pripovedni književnosti in pokazal slovenskim pisateljem naslednje generacije pot, po kateri naj hodijo. Zadnja dva spleta sta se danes zanimala in poučna posebno za nas, ki smo do pred kratkim živeli v področjih in še slabših razmerah kot Krpanci iz takratne dobe. Zlasti »Martin Krpan« je vzorna povest, ki jo ljudstvo še danes rado bere, ker je ta Krpan s svojo kobilico pristen slovenski kmet, preprost, a prebrisan, ki se od

Levstik vedno več delal na političnem polju. Dopisoval je v razne liste, grajal mladenost in popustljivost vplivnih slovenskih vojev in poslančev, ki se niso dovolj odločno potegovali za pravice Slovencev in se ni ustrašil nič groženj, ki so prihajale iz Bleiweisovega »Novičkega kroga«. Med njimi jih je bilo mnogo takih, ki so potem slovenska hoteli priti v dunajski parlament ali na kakšno drugo vplivno mesto, ki bi jim prineslo osebne koristi. Drugi pa so bili premalo razgledani in preveč lahkoverni, da bi spregledali njihove nakanje. Zato so eni in drugi Levstika preganjali in mu odjedli tajniško mesto pri »Slovenski matici« ter pozneje delo pri Wolf-Janežičevem »Slovensko-nemškem slovarju«. Tem ljudem odgovarja Levstik v pesmi »Sovražnikom«:

»Pa ste me imenovali,
ker bit nisem hotel vaš pes;
A vendar glave ne uklanjam,
ter vam ne bodem je nikdar
in brez bojazni se oznam:
Ti slepeo si, a ti slepar.«

Leta 1870. ga je njegov ožji rojak Josip Starič, ki je tisto leto začel na Dunaju izdajati prvi slovenski leposlovni list »Zvon«, povabil k sebi kot sodruženika. Tam je začel izdajati šaljiv list »Pavliha«, ki pa kot »Naprake« ni imel sreče, ker so ga nasprotniki

MAKSIM SEDEJ: ZANJICE

nikogar ne pusti ugnati v krogi roga.

Izmed njegovih pesmi so najbolj zanimive: »Tih žalost«, »Pastir in pisčalka«, »Črnogorčana«, »Navada« in »Krasna pripovedna pesem« (»Ubežni kralj«). Izdal je tudi svojo slovensko slovnico.

Leta 1861. so Levstika povabili iz gradu Kalca, kjer je bil zadržan dve leti, v Trst in mu ponudili mesto tajnika pri novo ustanovljeni tržaški »Citralnici«. Tržaški Slovenci so nameravali izdajati leposlovni list, ki naj bi ga Levstik urejal. Vendar do tega izdaja lista ni prišlo. Zato je Levstik že naslednje leto zapustil svoje tržaške prijatelje ter se preselil v Ljubljano.

Tu sta januarja 1863. začela izdajati z Miroslavom Vilharjem list »Naprake«, ki je izhajal po dvakrat tedensko. O njegovem programu piše Levstik, da ima namen preobraziti se za vse in uskrbne pravice slovenskega naroda ter imeti pasivno oko na fužne brate, s katerimi smo Slovenci v dotiku. Poleg tega se je hotel za zedinjenje vseh Slovencev, ki so bili razporejeni na več delov in za njihovo narodno enakopravnost, kar je takrat pomenilo tudi socialno in gospodarsko enakopravnost.

Ta program je našel kmalu celo vrsto nasprotnikov, ki jim ni šlo v račun, da bi dali ljudstvu kakšne pravice. Zagnali so vik in krik in še isto leto je moral list prenehati izhajati. Odslej je

stalno obrekovali. Ustavljal ga je sam Levstik, ker: »Legati noče, da lastne govorit ne sme.«

Leta 1872. se je vrnil v Ljubljano kot knjižničar na licejski knjižnici in se posvetil mladinskemu slovanstvu. Umrl je v Ljubljani 16. novembra 1887.

Sin revnih kmetijskih staršev, je Levstik ljubil in spoštoval kmetstvo in delovnega človeka sploh. Bil je prvi dosegljivi borec za ljudske pravice kot človeka, pedagoga in novinarja. Vse ponudbe dobrih mest, s katerimi so ga hoteli ljudski nasprotniki pridobiti, je gladko odklonil in je raje ostal v bebi, toda s čistim srcem in rokami. Sam odkrit in pošten, je zahteval tudi od drugih, da morajo biti takli, in zato ni imel nikoli miru pred njimi. Do svoje smrti je ostal zvest svojim načelom.

O sovjetski literaturi

Literatura druži vse narode Sovjetske zveze ne samo z močjo svoje revolucionarne ideologije, ampak tudi s svojim aktivnim, tovarškim stremeljenjem, razumevanjem človeka od znotraj, proučiti in osvetliti njegovo življenje, njegove navade, ki so se izoblikovale v dolgih stoletjih. Z drugimi besedami, naša mlada literatura odločno izpolnjuje delo združevanja vsega delovnega ljudstva v enotno revolucionarno kulturo.

(GORKI)

„Gik = Jadova“ PAHOR SLAVA

Noč je mrala in svetla. V bližnjem zvoniku so odjeknili trije udarci. Blizu se konča druge ure, novemu — komaj nastajajočemu dnevu se unika pravično lepa predbožna noč, vsa v belini prvega snega in bleška lumnega sija.

Tončka se nemirno obrača v postelji, še enkrat se dvigne, odgrne tanko zaveso in pogleda skozi okno, da bi se v tej noči poslednjé prepričala, ali je varno malo zadremati.

»Nevrnost je, mislim za enkrat minlas — modruje neprespano dekle. Ulica je prazna, mirna in tiha. Pomirjena se skrije pod odejo in čaka, da jo prevzame spanec v svojo oblast. Njena poslednja misel vasije danes, kakor sieherni večer, tam v črni hodi, v krogu belih vil in čarodejev palčkov, ki spletajo prekrasno veno zmag in pojo pesem o zlati svobodi...«

Tako čaka in sanja Tončka noč za nočjo, tako čaka in sanja sto in sto drugih, od onega dne, ko je pozvrnjenji okupator na naši zemlji, odkar ga v nočnih pohodih tako varno vodi suženjsko vdomi domači izdajalec.

Cuj! Močan ropot in težki koraki zbujajo Tončko. Pod oknom se je ustavil težak vojaški avto. V naglici se komaj na pol obide in hiti odpirati večna vrata. Na vrt in v stanovanje prilastijo vojaški z dolgimi, nerodnimi puškami na ramenih. Vsi so Slovenci — izdajalci, okupatorjevi lobro plačani hlapci, le par je Italijanov med njimi. Voda je v cvilu — policijski vohun je, Slovenec, študent, begunec iz Mari-bora. Na glavi nosi klobuk s polvečenimi krogli, da mu izpod njih ne pidiš čela ne oči. V rokah drži belečnico in majhen samokres.

Tončka se takoj zave in spozna, da je baš ona žrtev, gotovo prva

z globokim temnim glasom ženske, sedela Tončki nasproti.

»Ah, da, da, saj gospoda na vidi — poznam — odvrne nič več plašna Tončka. »Vsak dan vas srečujem, vsako jutro, ko se v drevoredu sprejajate v spremstvu belga psička.« »Kdo bi si mislil!«

Njeno zgornost tako ustavi tam iz temnega kota troje parvo bliskajočih se oči, nemih spremeljvalcev — izdajalec, vedno pripravljen krivo tolmaiti vsak razgovor svojih žrtev. V avtu nastane tišina. Vožnja postaja murna. Veslo črja, zavija desno, levo, zmanjša brzino, a cilj se ni dočel. Lunica se je vsa skrla, da bi ne preplasila Tončke čudna smer vožnje.

»Proti gramozni jami se vozimo, reče komaj slšno sopotnica Mira.

»Le nikar se ne razburjajte — zamrma tiho D.S. »Preplašiti nas hočejo in to velja gotovo le meni — pogum!«

Globok molk zajame na mah tri soptnice. Tončka, popolnoma vdana v svojo usodo ne razmišlja o sebi, pač pa o moči, ki ji sedi nasproti. Njegovo ime ji močno zveni v ušesih. D.S. se bi visok drznik ob nastanku Jugoslavije. Koliko »Poročevalcev«, listkov, letakov OF je Tončka v večerni temi stala skozi ograjo v njegov vrt misleč, da v takih vilah živi le brezbržna gospoda v svoji komodnosti in daleč od težke borbe. Tolerant se je Tončka zmotila. Ta človek, nje nasproti, je tvegal, če ne več, pa vsaj toliko kakor ona.

V tem se oglasi hupa avtomobila, v katerem so se vozili oni trije. Tončka zagleda razsvetljeno dvorišče vojaškega skladišča na Kodeljovem. Avto obstoji s močnim sunkom.

»PIK« — odgovor: »PADOVA«. Na petelje trojica izstopi. Po obsežnem dvorišču hitijo sem in tja vojaški, mnogo pasla si dajo tudi med nje pomešani slovenski plačanci v oblekah, ki niso ne civilne ne vojaške, a prav nerodno jim pristaja beretka »rafaelovka«. Pravijo jim »belogardisti«.

Električna svetiloba udara skelece v trdne in zaspale Tončki-

ne oči. Nič več ji ni mar, kaj in kako mislijo z njo, le legla bi rada, pa četudi na gola tla.

Tončka nasloni trdno glavo na leseno pregrado. Mimo nje prihiti mladi belogardist. Ta jo je držal za rokav in jo vedel iz stanovanja do kamiona. Duhovnik je, saj ga je Tončka v službo grede pogosto srečavala. Dekle vdične in zabrega prste v zaklepano, na kateri je sedela. Zaspale veče široko odpre in pritrpi zve v gručo zapeljanih, prodanih okupatorjevih hlapcev, ki stoje pred njo tam med vrati. Tončka skoči na nogo, nič več ne čuti zaspale omrtlosti, najraje bi zaplila, da bi se stresla pregrade. Le loti se nas, pi prodanci, zapirajte nas, trgajte s svojih bratov meso, pitte, žrte njih kri, ni plačani krivniki. Iskarijoti! Ne boste ne pogostili silnega plamena v naših dušah, nikdar ne zamorili naše trdne vere in prepričanja, ki raste in raste v naših srcih. Smrt, smrt vam in fašizmu!

Po tem nemem izbruhu notranje boli je Tončka sedla in skrlila glavo med kipe ostre zaklepine. Lahko je zadržala in tesko sanjala. »PIK« — »PADOVA« — »PIK« — »PADOVA« — ji domi na uho. Vsi znaoci mrtvi — kri, kri, porod samo kri! Tončka beži, beži preganjana od izdajalske sode.

Sunkoma se vzdrami iz gramofon sanj in obrise potno čelo. Vroče je postalo v zatohli sobi, ker glas v Tončini bližini dogorela v železni peti debelo poteno.

Zunaj se čuje ropot točil, rpije je jokov se silni vmes in belogardisti uslužno kričejo imena pripornikov, ki redoma zasledajo staja mesta v vojaških kamionih. Tudi Tončka se sedi v prostoru avtu. Njene oči mirno uprtašujejo: »Kam, kam pa sedaj? Duša glasno odgovarja: »V kri, ponižanju in trpljenju, gotovo zmagi in svobodi nasproti!«

Gornja črtica je bila najgrajena na »Literarnem naselju«, razpisanim v okviru »Tedna demokratskega tiska« s tretjo nagrado v IV. skupini.

OB «D'ANNUNZIADI» v gledališču „Verdi“

O uprizoritvi D'Annunziade »Giocondo« v gledališču Verdi, ki jo je igrala gledališka družina Marije Melato, je vas časopis že na kratko poročal. Ob tej priložnosti bi želel opozoriti še na nekatere stvari.

V »Giocondi« je hotel D'Annunzio zapeti najvišjo pesem umetnosti, želel je napisati apoteozo umetniškega ustvarjanja, skušal povzdigniti umetnost do religije, do svetosti. Ko se divine zastor, te avtor zares kmalu s svojo velikobesednostjo kakor odrče od življenja, ga ki živi ti in s teboj milijoni ljudi, ter se poskušajo zapeljati v neki namišljeni svet, v katerem krajnjeta skrajna samo umetnost in umetniško ustvarjanje. Stokrat pretrpava občutljivost za najznejše vzgibe človeškega srca, ki se meji na osladnost, slutnje polno čuščuje, kilometrske tirade o skrivnostnih vzmeteh umetniškega ustvarjanja, ki se popeljuje v svet umetnosti fin de siècle (doba med četrta stoletjem) v obdobje dekadence, torpuma, kuma, umetniškega fatalizma, pobožnostevja človeka — umetnika, »kratkala v svet skrajnega individualističnega egoizma, — v estolst slonokosteni«.

Tudi D'Annunzio je bil še življenjsko čil, ko je izpel v »Ognju«, »Trumfu smrti«, »Giocondi«, itd. svojo fideistično preobutljivost. Znašel se je slepi ulici ali bolje povedano: v svojem estolpu slonokostenenem je nankrat rešal kot miš v pasti. Kajti v še večja preobutljivost v še večjo dekadentnost ni bilo mogoče več naprej. Treba je bilo torej ubrati neko novo pot. Velika gibanja množila v borbi z njihovimi tekočevci, velike ideje človečnosti so bile pritegnile v svojo avangardo Rusa Tolstaja ali Francoza Zolaja, ki sta bila oba do neke mere D'Annunzijsva sodobnika. Tudi D'Annunzio je bil odprt za izhod. Toda »božanski« poet, zaverovan vase in v svojo umetniško poslanstvo, Nietzschejev učence, ki je sicer slabo razumel svojega mojstra (kajti nje-

gov hipersenzibilni in dekadentski »sopraunosti« nima nič opraviti z Nietzschejevim asketskim moralizmom), je rajši zajahal drugega konja ter z njim hrabro zapeljal nazaj v fevdalni srednji vek. Kakor nekoč Don Kihot, ki se je ob slabih viteških romanih navdušil za svet začaranih princov, trubljarjev in zmajev, za svet, ki je bil ob njegovem času še močno in razpadanji, je tudi naš »divino pocia« pojedil v svet pustolovčin, se napotil na osvobodno pot, igrjal iz živga telesa slovenskega naroda velik kos levčevega mesa, ter se dal naposled ustoličiti po svojem vrednem gospodarju in pajdaju Mussoliniju (podobno kot nekoč Don Kihotov opoda Sanč Pan-so) za pravega »kneza Snežniškega« (Duca di Monte Nevoso). In

Ali bi zopet rad čital humoristični list

Ne pozabi si zato preskrbeti številke »Primorskega dnevnika«, ki bo izšla v sredo

ko sem gledal v zadnjem dejanju »Giocondo« Marijo Melato kot Lucioja Sattala, ki je žrtvovala svoje lepe bele roke za ljubezen in za umetnost in za katero je našel bodoči reški krivnik in »Duca di Monte Nevoso« toliko pretresljivih besed sočustvovanja, sem se nehoti spomnil na stotine in tisoče invalidov, vdov in sirot, ki so izgubili zaradi njegove

vine nazaj v temni fevdalni red. Za nas Slovence bo ostal D'Annunzio predvsem krvavi Don Kihot reške pistolovščine in samezan; »knez Snežniški«, ki je služal več kot sto let po propadu domačega fevdalstva znova oživčoval na našem živem narodnem organizmu fevdalni eksperiment nekdanjih krutih graščakov.

VL B.

UL. G. VASARI 10

TRGOVINA ČEVLJEV

TREVISAN

PRISPELA JE NOVA POSILJKA
NAJMODERNEJSIH ČEVLJEV

za ŽENSKE MOSKE in OTROKE. CENE ZELO UGODNE.

UL. G. VASARI 10

KRZNARSTVO ZOE

TRST, ULICA ROMA št. 17 TELEFON 72-37

VELIKA IZBIRA PO KONKURENCIJSKIM CENAM

Zlato-dragulji

Zlatarna PERIZ

Trg. Sv. Ivana 1

kupuje po najvišjih cenah ZLATO, SREBRO in BEILJANTE.

Velika izbira ur najboljših znamk.

PRECIZNA POPRAVILA

Dr. GAETA, zobozdravnik

Izdeluje proteze v jeklu, zlatu, kavčuku in plastiki. Največja garancija. Sprejema od 10. do 12. in od 13. do 19.

(Govorji slovenski)

TRST, ul. Torre Bianca 43

(vogal ul. Carducci)

TRANS-TRST

DRUŽBA Z O. Z.

III III III

UVOZ IN IZVOZ GRADBENEGA MATERIALA, LESA, TEHNIČNIH IZDELKOV itd.

Z dobrimi poslovnimi zvezami s tu in inozemstvom.

Trst - ul. Valdirivo 31 - tel. 8827

STROJNO MIZARSTVO

Pangos

ULICA M. D'AZEGLIO 16-18

sprejme v službo

dva dobro izveščana strojna in dva samostojna ročca MIZARJA.

MLADINA Z OPČIN bo podarila v nedeljo ob 15. uri domaćim partizanom zastavo.

SLEDI KULTURNA PRIREDITEV IN PROSTA ZABAVA

Čisti dobiček gre za postavitev spomenika padlim partizanom z Opčine.

KRZNARSTVO TRIESTINA

TRST — TRG S. GIOVANNI 4-III. — TELEF. 25-075

VELIKA IZBIRA

navadnih in izbranih krzen

NAJNOVEJSIH VZORCEV po zelo UGODNIH CENAH.

POSEBNA PROPAGANDNA PRODAJA OB OTVORITVI.

IZDELUJEMO NATANČNO PO MERI.

Obiščite nas z zaupanjem: vaš obisk nam bo res dobrodošel in boste lahko prihranili ter si nabavili kvalitetno blago.

KROJAČI!!!

OBIŠČITE NAS! Prepričali se boste, da morete po najugodnejših cenah kupiti VSE VRSTE PODLOG pri

A. Pertot

TRST - ULICA GINNASTICA 22

Obveščamo svoje cenjene odjemalce, da je prispela nova pošiljka

malih prašičkov za rejo

VIVODA JUST

ŽAVLJE 38

FRANJO RUPENA & C

dr. z o. z.

T R S T

Ul. Udine 15 - tel. 86-48

Uvoz = izvoz = zastopstva

Trgovina na debelo z vsakovrstnim lesom, premogom, ogljem, drvmi za kurjavo, stroji, avtomobili in vinom.

PREVOZ BLAGA

DEŽNI PLAŠČI

OBLEKE, HLAČE, PLAŠČI

V VELIKI IZBIRI PO NAJUGODNEJSIH CENAH V

Magazzini del Corso - Trst

CORSO I - PIAZZA DELLA BORSA (Galleria A. Protti)